

РЕШЕНИЕ

№ 445

гр. Благоевград, 27.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД, VIII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на пети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Димитър Р. Беровски

при участието на секретаря Ана Г. Георгиева
като разгледа докладваното от Димитър Р. Беровски Гражданско дело № 20221210102428 по описа за 2022 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

I. Обстоятелства по производството.

Производството е по реда на Глава тринадесета от ГПК („Основно производство”).

Образувано е по искова молба, подадена от "ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ" ЕАД /с предишно наименование "ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД/, ЕИК със седалище и адрес на управление: гр. С.....представявано от Д.... К....К... и М...С... - законни представители, чрез адв. В... Г... против А. Т. М., ЕГН *****, от гр. Б.....

Ищецът е предявил срещу ответника при условията на обективно кумулативно съединяване следните установителни искове:

- 1) иск за сумата от 83,69 лв. /осемдесет и три лева и шестдесет и девет стотинки/ - незаплатена цена за месечни абонаментни такси и получени мобилни услуги по договор за мобилни услуги за ползване на мобилен номер 359894417235 от дата 17.06.2020 г. от дата за периода от 05.07.2020 г. до 04.09.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението в съда /22.07.2022 г./ до окончателното погасяване;
- 2) иск за сумата от 313,63 лв. /триста и тринадесет лева и шестдесет и три стотинки/ - неустойка за предсрочно прекратяване на договорен абонамент.

Ищецът твърди, че се е намирал в облигационно правоотношение с ответника, произтичащо от договор за мобилни услуги за ползване на мобилен номер 359894417235 от дата 17.06.2020г., с абонаментна програма Интернет 29.99 със срок на действие 24 месеца. Поддържа, че ответникът не изпълнил задълженията си по посочения договор за мобилни услуги, като не бил заплатил в срок дължимата сума за потребените мобилни услуги в общ размер на 86,69 лв. за отчетен период от 05.07.2020 г. до 04.09.2020 г. Навежда, че предвид неплащането в срок на цената на потребените мобилни услуги прекратил едностранно горепосочения договор за мобилни услуги и начислил неустойки за предсрочното им прекратяване в размер на общо 313,63 лв. Заявява, че за процесните вземания на заявителя са издадени две фактури. За процесните вземания на 25.07.2022г. по ч. гр. д. № 1728/2022г. по описа на РС-Благоевград е била издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК, която е била връчена на длъжника чрез залепване на уведомление по чл. 47, ал. 5 ГПК.

Ответникът не е депозирал отговор на исковата молба.

По повод подадената искова молба, предмет на разглеждане в настоящото производство са следните установителни искови претенции:

- чл. 422, ал. 1 ГПК във вр. с чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД - относно вземането за сумата от

83,69 лв. /осемдесет и три лева и шестдесет и девет стотинки/ - незаплатена цена за месечни абонаментни такси и получени мобилни услуги по договор за мобилни услуги за ползване на мобилен номер 359894417235 от дата 17.06.2020 г. от дата за периода от 05.07.2020г. до 04.09.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението в съда /22.07.2022 г./ до окончателното погасяване.

- чл. 422, ал. 1 ГПК във вр. с чл. 92, ал. 1, изр. 1 ЗЗД - относно вземането за сумата от 313,63 лв. /триста и тринадесет лева и шестдесет и три стотинки/ - неустойка за предсрочно прекратяване на договорен абонамент, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението в съда /22.07.2022 г./ до окончателното погасяване.

За вземанията по така предявените установителни иски е била издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК с № 913 от 25.07.2022г. по ч. гр. д. № 1728/2022г. на Районен съд – гр. Б..... Заповедта за изпълнение е била връчена на длъжника чрез залепване на уведомление по чл. 47, ал. 5 ГПК.

II. Фактически и правни изводи.

1. Относно допустимостта на предявените установителни иски:

Предявените установителни иски са процесуално допустими. Същите изхождат от легитимирано лице, депозиран са пред компетентния съд и в законоустановения едномесечен срок по чл. 415, ал. 4 ГПК.

2. Относно основателността на предявените установителни иски:

2.1. Относно установителния иск по чл. 422, ал. 1 ГПК във вр. с чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД:

Уважаването на разглежданата искова претенция е предпоставено от кумулативното наличие на следните изисквания: 1/ наличието на валидно облигационно правоотношение, породено от процесния договор за мобилни услуги, по силата на който ищецът има качеството на доставчик на мобилни услуги, а ответникът - на потребител на мобилни услуги; 2/ реалното предоставяне от ищеца на ответника на мобилни услуги за посочения период; 3/ настъпване на падежа на задължението на потребителя на мобилни услуги, касаещо заплащане на цената за ползване на мобилните услуги; 4/ размера на цената на мобилните услуги и 5/ неизпълнение на корелативното задължението на потребителя за заплащане стойността на доставените мобилни услуги.

С оглед правилата за разпределение на доказателствената тежест в иския граждански процес (чл. 154, ал. 1 ГПК), ищцовата страна следва да установи наличието на първите четири от посочените изисквания. А в случай, че това бъде сторено, ответникът трябва да проведе доказване относно погасяването на своето задължение.

Именно в контекста на тези принципни положения трябва да се потърси и разрешението на фактическите и на правните проблеми, които поставя разглежданият казус.

С цел да установи първите две от горевизираните условия за уважаване на иска по чл. 422 ГПК във вр. с чл. 79, ал. 1 ЗЗД ищцовото дружество е представило копия от Договор за мобилни услуги от 17.06.2020 г. и Общи условия на Теленор, Приложение-ценова листа към Договор за мобилни услуги от 17.06.2020 г., Декларация-съгласие от 17.06.2020 г. към процесния договор за мобилни услуги, както и фактура № 7307920746/05.08.2020г. за отчетния период на потребление от 05.07.2020- 04.08.2020г.

От представените по делото писмени доказателства се установява наличието на валидно облигационно отношение, породено от договор за далекосъобщителни услуги, по силата на който ищецът има качеството на доставчик на мобилни услуги, а ответникът - на потребител.

Същинският спор в настоящото производство е концентриран относно това дали е имало реално предоставяне от ищеца на ответника на мобилни услуги за процесния период. В тази връзка е необходимо да се съобрази следното:

С цел да докаже извършване на процесната доставка и съответно да установи размера на цената на мобилните услуги, ищцовото дружество е представило една фактура с начислени текущи за периода задължения, а именно: фактура № 7311964611/05.11.2020г. за периода

05.10.2020г. – 04.11.2020г. на стойност 83,69 лв. От съдържанието на фактурата става ясно, че за неин издател фигурира ищецът, а за получател на услугите – ответникът, като фактурата не е подписана за получател. Тази сума от 83,69 лв. следва да се присъди на ищеца, тъй като същата представлява общият размер на месечните абонаментни такси по процесния договор за мобилни услуги. Аргументите за този извод са следните:

От съдържанието на общите условия /ОУ/ на ищеца за взаимоотношенията му с потребителите на мобилни телефонни услуги /чл. 23, б. "б"/ претендираните от ищеца като незаплатени и падежирали преди прекъсването на изходящите обаждания на ответника месечни абонаменти се дължат авансово, т. е. същите следва да се предплащат ежемесечно от потребителя, за да му се осигури през следващия месец от страна на ищцовото дружество достъп до услугите, за които е бил сключен индивидуалният договор за мобилни услуги. В тази месечно дължима абонаментна такса се включват разходите на ищеца за поддръжка на мрежата. Няма доказателства същата да е била предплатена, както и да е заплатена в 18-дневен срок, според чл. 27 от ОУ, приложими към договора. За точно изпълнение на последния е необходимо първоначално изпълнение от страна именно на ответника и едва като последица от това се поражда корелативното задължение на ищеца за изпълнение чрез предоставяне на достъп и услуги в мрежата на мобилния оператор. Доколкото се установи към процесния период съществуваща и валидна облигационна връзка по силата на сключения между страните договор и, отделно от това, не се доказва валидно изпълнение на първичното авансово парично задължение от страна на ответника съобразно доказателствената тежест за установяване на този факт, която е негова, се налага да се направи извод за дължимостта на въпросните такси поради неизпълнение на това парично задължение в посочения размер от 83,69 лв.

В обобщение се налага крайният извод, че искът, касаещ претендираните месечни абонаментни такси и получени мобилни услуги по договор за мобилни услуги за ползване на мобилен номер 359894417235 от дата 17.06.2020 г. се явява основателен поради наличието на всички законови предпоставки, включени във фактическия състав, пораждащ това вземане.

2.2. Относно установителния иск по чл. 422, ал. 1 ГПК във вр. с чл. 92, ал. 1, изр. 1 ЗЗД:

Уважаването на разглежданата искова претенция е предпоставено от кумулативното наличие на следните изисквания: 1/ наличието на валидна уговорка, постигната между ищеца (доставчик на мобилни услуги) и ответника (потребител на мобилни услуги), в качеството им на страни по твърдения договор за мобилни услуги за дължимост от страна на ответника на неустойка за предсрочното прекратяване на договора; 2/ размер на претендираната неустойка; 3/ настъпване на падежа на задължението за заплащането на неустойката, и 4/ липса на погасяване на неустоечното задължение.

В разглеждания казус не е изпълнено първото от така очертаните изисквания.

Неустойката, претендирана от ищеца, е регламентирана в нарочна клауза, фигурираща в договора за мобилни услуги, според която: „В случай на прекратяване на настоящия договор през първоначалния срок, за който и да е СИМ-карта/номер, посочен/а в него, по вина или инициатива на потребителя, последният дължи неустойка в размер на сумата за всички месечни абонаменти за съответния абонаментен план за всяка една СИМ-карта/номер до края на срока на договора, като максималният размер на неустойката не може да надвишава трикратния размер на месечните абонаменти“.

Тази уговорка е нищожна поради накърняване на добрите нрави (чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД).

Според константната съдебна практика (вж. Решение № 247 от 11.01.2011 г. по т. д. № 115/2010 г., Решение № 229 от 21.01.2013 г. по т. д. № 1050/2011 г. и Решение № 252 от 21.03.2018 г. по т. д. № 951/2017 г. – и трите, постановени от състави при II т. о. на ВКС), съдът е длъжен служебно да следи за съответствието на клаузата за неустойка с добрите нрави, предвид значимостта им за действителността на договора и на отделните негови клаузи. Задължението да съблюдава служебно за спазването на добрите нрави изисква от

съда при разрешаване на спор за заплащане на неустойка да извърши самостоятелна преценка за действителността на неустоечната клауза, независимо дали страните са се позовали на нищожността ѝ.

Съгласно постановките, възприети в Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. дело № 1 от 2009 г., ОСТК на ВКС, както и в съдебната практика, създадена след неговото приемане (вж. например Решение № 234 от 17.11.2016 г. по гр. д. № 1856/2016 г., III г. о. на ВКС), една клауза за неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави, когато е уговорена извън присъщите □ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност се прави за всеки отделен случай към момента на сключването на договора.

Логическата конструкция, върху която се базира обсъжданото разрешение, се извежда от обстоятелството, че автономията на волята и свободата на договарянето не са неограничени. Страните могат да определят свободно съдържанието на договора само дотолкова, доколкото то не противоречи на закона и на добрите нрави. Добрите нрави не са писани правила, а съществуват като общи юридически принципи или произтичат от тях (вж. Решение № 776 от 05.01.2011 г. по гр. д. № 969/2009 г., IV г. о. на ВКС).

Критериите, от които е детерминирана преценката дали дадена неустоечна уговорка накърнява пределите на нравствената допустимост, трябва да се основават на: естеството на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойката; вида на неизпълнението, за обезщетяване на което е уговорена тя; начина на определянето □ – като глобална сума или процент от главницата; базата за нейното начисляване – съотношение между задължението и предварително определеното обезщетение за вредите; наличието или липсата на уговорка за плаващо нарастване на размера на неустойката, с оглед на продължителността на неизпълнението; наличието на други правни способи, обезпечаващи изпълнението; принципа за забрана за неоснователното обогатяване, респ. възможни са и други критерии (вж. Решение № 776 от 05.01.2011 г. по гр. д. № 969/2009 г., IV г. о. на ВКС, Решение № 228 от 21.01.2013 г. по т. д. № 995/2011 г., II т. о. на ВКС, Решение № 74 от 21.06.2011 г. по гр. д. № 541/2010 г., IV г. о. на ВКС, Решение № 142 от 12.03.2011 г. по т. д. № 336/2010 г., II т. о. на ВКС и Решение № 4 от 25.02.2009 г. по т. д. № 395/2008 г., I т. о. на ВКС).

Няма съмнение в практиката, че при договорните правоотношения със сукцесивен (продължителен във времето) характер клаузата, даваща възможност за претендиране под формата на неустойка на всички оставащи вноски/такси до края на договора, след неговото прекратяване и след като е отпаднало насрещното задължение на кредитора да предоставя ползването на съответната вещ или услуга, е нищожна точно заради колизията □ с добрите нрави (вж. Решение № 193 от 09.05.2016 г. по т. д. № 2659/2014 г., Решение № 219 от 09.05.2016 г. по т. д. № 203/2015 г. и Решение № 110 от 21.07.2016 г. по т. д. № 1226/2015 г. – и трите, постановени от състави при I т. о. на ВКС).

В сега разглежданата хипотеза уговорената неустойка е предвидена точно за случай, при който доставчикът на далекосъобщителните услуги има възможност, при каквато и да е форма на неизпълнение на договорните задължения на абоната, да прекрати едностранно облигационноправната връзка помежду им, да преустанови предоставянето на съответните услуги и въпреки това да получи всички месечни такси до редовния краен срок на сделката. Тази неустойка обезпечава всякакви форми на неточно изпълнение от страна на абоната. Формирането на размера на неустойката е конструирано чрез сборуване на уговорените пълни месечни такси до края на договора, които се дължат без доставчикът да предоставя каквито и да било услуги. Следователно на практика е възможно да се достигне до ситуация, при която и заради най-малкото отклонение от договорните си задължения абонатът да дължи под формата на неустойка цялата стойност на уговорените услуги, без реално да ги е ползвал. По този начин доставчикът ще получи имуществена облага от насрещната страна, без да предоставя ползването на услугите и то в размер, какъвто би получил, ако договорът не беше прекратен (т. е. ако ги беше предоставил).

Тези характеристики на неустойката в конкретния казус, преценени на плоскостта на принципните критерии, визирани по-горе, дават основание да се приеме, че уговорената между страните неустоечна клауза е натоварена с функции, излизащи извън присъщите за нея обезпечителен и обезщетителен ефект. Така се стига и до логичния извод, че процесната неустойка пряко нарушава принципа на справедливостта и е предпоставка за неоснователно обогатяване на доставчика на далекосъобщителните услуги, за сметка на абоната, което противоречи на добрите нрави.

Затова искът, до който се отнася неустойката, е неоснователен и като такъв подлежи на цялостно отхвърляне.

Не е опора за друг извод сочената в исковата молба спогодба, подписана на 11.01.2018 г. между Комисията за защита на потребителите и ищцовото дружество.

Съгласно една от нейните клаузи, за договорите, сключени от последното с абонати – физически лица, преди подписването на спогодбата и чийто срок все още не е бил изтекъл към този момент, компенсаторната неустойка не може да надвишава трикратния размер на стандартната месечна абонаментна такса по съответния договор.

Вярно е, че предмет на цитираната спогодба е и неустоечната уговорка, касаеща настоящия казус, за която е прието, че има типов характер в договорите между "ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД и абонатите – физически лица, на предоставяните от него мобилни услуги, както и че тя е неравноправна по смисъла на ЗЗП.

Независимо, че е постигната по повод на спор по колективен иск (по гр. д. № 15539/14 г. на С..... самата спогодба е извънсъдебна, понеже няма данни да е била одобрена от съда. По тази причина тя не се ползва с последиците на влязлото в сила решение по колективен иск, съобразно чл. 234, ал. 3 във вр. с чл. 384, ал. 3 във вр. с чл. 386, ал. 1 ГПК, и не може да намери автоматично приложение спрямо облигационното правоотношение между страните по сегашното дело. Следователно няма пречка ответникът да защитава правата си в самостоятелен съдебен процес, без да е обвързан от нея (дори да не е заявил пред съда по колективния иск изключването по смисъла на чл. 382, ал. 2, т. 2 ГПК).

При това положение и доколкото в рамките на настоящото производство беше констатирано, че процесната неустоечна клауза противоречи и на добрите нрави, което влече изначалната ☐ нищожност, тя изобщо не може да породи материалноправните последици, към които е ориентирана. Същевременно, както беше изяснено, няма как тази клауза автоматично да бъде заместена в индивидуалните договори между ищеца и ответника от предвиденото по този въпрос в извънсъдебната спогодба между първия и Комисията за защита на потребителите.

Следва да се изтъкне, че доколкото в случая преценката за нищожността на клаузата за неустойка следва да се направи към момента на сключване на договора, а не към настоящия момент, то имайки предвид всичко изложено до тук, следва да се приеме, че процесната неустойка по договора за мобилни услуги от 17.06.2020г. е нищожна поради противоречие с добрите нрави и не поражда задължения за ответника. Претендираните от ищеца „Теленор България” ЕАД по-ниски размери на неустойката (редуцирани до размера на 3 месечни абонаментни такси) и сочената спогодба с Комисията за защита на потребителите не могат да доведат до изводи в противоположна насока, тъй като не могат да санират изначално нищожната клауза за неустойка.

Ето защо искът за неустойка следва да се отхвърли като неоснователен.

Относно разноските:

При този изход от делото и двете страни имат право на разноски. Искане за присъждане на разноски е направено само от ищеца. Право на разноски има и ответникът, но той няма направено искане в тази насока, като и няма доказателства за реално сторени съдебно-деловодни разходи. Следва да се има предвид, че съобразно възприетото в т. 12 от Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. по тълк. дело № 4 от 2013 г. на ОСГТК на ВКС е необходимо да бъде извършено диференцирано произнасяне както по отношение на разноските в заповедното производство, така и досежно тези, касаещи настоящото исково

дело. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК, на ищеца съразмерно с уважената част на предявените искове, се дължат разноски в заповедното производство в общ размер на 102,50 лв. и в исковото производство в общ размер на 127,50 лв.

Ръководейки се от изложените съображения, Районен съд – гр. Благоевград, Гражданско отделение, Осми състав

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО, на основание чл. 422 ГПК, че А. Т. М., ЕГН *****, от гр. Б.....ап. 6 **дължи** на "ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ" ЕАД /с предишно наименование "ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД/, ЕИК 130460283, със седалище и адрес на управление: гр. С..... представлявано от Д....К... К....и М....С...- законни представители, **следната сума**, която е била предмет на Заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК с № 913 от 25.07.2022г., издадена по ч. гр. д. № 1728/2022г. на Районен съд – гр. Б..... **а именно:**

- **83,69 лв. /осемдесет и три лева и шестдесет и девет стотинки/** - незаплатена цена за месечни абонаментни такси и получени мобилни услуги по договор за мобилни услуги за ползване на мобилен номер 359894417235 от дата 17.06.2020 г. от дата за периода от 05.07.2020 г. до 04.09.2020 г., **ведно със законната лихва върху тази сума**, считано от датата на подаване на заявлението в съда /22.07.2022 г./ до окончателното погасяване

ОТХВЪРЛЯ иска на "ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ" ЕАД /с предишно наименование "ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД/, ЕИК 130460283, със седалище и адрес на управление: гр. С..... представлявано от Д.....К.... К..... и М.....к С.- законни представители, предявен против А. Т. М., ЕГН *****, от гр. Б..... **с който се претендира да бъде признато за установено** по реда на чл. 422 ГПК, **че ответникът дължи на ищеца следната сума**, която е била предмет на Заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК с № 913 от 25.07.2022г., издадена по ч. гр. д. № 1728/2022г. на Районен съд – гр. Б....., **а именно:**

- **313,63 лв. /триста и тринадесет лева и шестдесет и три стотинки/** - неустойка за предсрочно прекратяване на договорен абонамент, **ведно със законната лихва върху тази сума**, считано от датата на подаване на заявлението в съда /22.07.2022 г./ до окончателното погасяване.

ОСЪЖДА, А. Т. М., ЕГН *****, от гр. Б..... **да заплати** на "ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ" ЕАД /с предишно наименование "ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД/, ЕИК 130460283, със седалище и адрес на управление: гр. С..... представлявано от Д.....К..... К..... и М..... С..... - законни представители **следните суми:**

- **102,50 лв. /сто и два лева и петдесет стотинки/** – представляваща общ размер на разноските, дължими за заповедното производство (ч. гр. д. № 1728/2022г. на РС – гр. Б.....), и

- **127,50 лв. /сто двадесет и седем лева и петдесет стотинки/** – представляваща общ размер на разноските, дължими за исковото производство (гр. д. № 2428/2022г. на РС – гр. Б.....

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва пред Окръжен съд – гр. Б..... **в двуседмичен срок**, считано от връчването на препис на страните по делото.

Съдия при Районен съд – Благоевград: _____